

عملیات سوآپ گاز ترکمنستان از مسیر ایران آغاز شد | برگ طلایی ایران در قرارداد چه بود؟

عملیات سوآپ سه‌جانبه میان ترکمنستان، ایران و آذربایجان که ۷ آذرماه در حاشیه پانزدهمین نشست سران سازمان همکاری اقتصادی (اگو) امضا شده بود، به صورت رسمی آغاز شد.

به گزارش آران نیوز به نقل از بازار؛ گروه آب و انرژی؛ عملیات سوآپ سه‌جانبه میان ترکمنستان، ایران و آذربایجان که ۷ آذرماه در حاشیه پانزدهمین نشست سران سازمان همکاری اقتصادی (اگو) امضا شده بود، به صورت رسمی آغاز شد.

ایران براساس این قرارداد سالانه ۱.۵ تا ۲ میلیارد مترمکعب گاز ترکمنستان را به آذربایجان تحویل می‌دهد. این گاز از مسیر ایران به جمهوری آذربایجان ترانزیت (سوآپ) خواهد شد و ایران گاز مصرفی مورد نیاز خود در ۵ استان کشور را به عنوان حق انتقال این گاز برداشت خواهد کرد.

جواد اوجی وزیر نفت درباره جزئیات قرارداد سوآپ گازی بین ترکمنستان، ایران و آذربایجان توضیح می‌دهد: «طبق این قرارداد سه‌جانبه، ایران سالانه نزدیک به ۱.۵ تا ۲ میلیارد متر مکعب گاز را از ترکمنستان به آذربایجان تحویل می‌دهد. از دی ماه ۱۳۹۵ معاملات گازی ایران با ترکمنستان قطع شده بود ولی با انعقاد این قرارداد گام رو به جلویی در مناسبات انرژی دو کشور برداشته شد. این قرارداد به تأمین سوخت زمستانی استان‌های خراسان رضوی، شمالی و جنوبی، گلستان و سمنان کمک می‌کند».

میرهن است که یکی از فرصت‌های ایران برای افزایش سهم خود از بازار جهانی گاز و تبدیل شدن به قطب گازی منطقه، آذربایجان است که چنین به نظر می‌رسد گام نخست را ایران با امضای قرارداد سوآپ سه‌جانبه، هوشمندانه برداشته است و برای تقویت و توسعه روابط در آینده از طریق دیپلماسی سازنده و فعال می‌تواند به این مهم دست یابد. از دیگر سو موقعیت راهبردی ایران در نزدیکی دارندگان بزرگ ذخایر گازی سبب می‌شود که برای تصاحب سهم ۱۰ درصدی از تجارت جهانی گاز به منابع دیگر کشورهای همسایه نیز اندیشید تا بتوان با استفاده از منابع این کشورها تجارت گاز در منطقه با محوریت ایران را شکل داد.

*برگ طلایی ایران در قرارداد گازی با ترکمنستان و آذربایجان چه بود؟

مهم‌ترین دستاورد این قرارداد سوآپ گازی، احیای تعاملات اقتصادی ایران با ترکمنستان بعد از ۵ سال سردی روابط بین دو کشور بود. در دولت یازدهم و دوازدهم در سایه بی‌تدبیری وزارت نفت وقت، تعاملات گازی ایران با کشور ترکمنستان از دی ماه سال ۹۵ متوقف شد.

منصور معظمی معاون اسبق بازرگانی و امور بین‌الملل وزارت نفت در دوران بیژن زنگنه با اشاره به مزایای این توافق گفته است: احیای روابط اقتصادی با ترکمنستان گام مهمی بود که برداشته شد. کشور ترکمنستان همسایه ایران است و ما با انعقاد قرارداد گازی روابط مان با ترکمنستان را تقویت کردیم و این موضوع قطعاً به نفع کشور است. اصلاً ایده آل بنده این است که ایران تمامی گاز صادراتی ترکمنستان را بخرد و خودش این گاز را با توجه به موقعیت ژئوپلیتیک ممتاز خود به سایر کشورها صادر کند.

غلامحسین حسن‌تاش، کارشناس ارشد انرژی نیز در این باره می‌گوید: استفاده از پهنه کشور برای سوآپ، ترانزیت و تسهیل حمل و نقل کشورهای همسایه، هم از نظر اقتصادی مثبت است و هم به تحکیم روابط سیاسی کمک می‌کند و هم تنش‌های منطقه‌ای را کاهش می‌دهد، خصوصاً در مورد سوآپ گاز با توجه به وسعت شبکه گاز کشور به طور کل سوآپ گازی جالبه بین ایران، ترکمنستان و آذربایجان قدم مثبتی است. چنین توافقی هایی هم به نفع سیاست خارجی است و هم به نفع بخش انرژی است.

سید مرتضی هاشمی نایب رئیس سابق هیات رئیسه بازرگانان اتحادیه صادرکنندگان نفت و گاز و پتروشیمی هم در گفت‌وگویی بیان کرده است: دولت رئیسی می‌تواند با این قرارداد، هزاران اتفاق مثبت را با کشورهای همسایه رقم بزند، زیرا در حال حاضر، ورود بسیاری از تاجران ایرانی به کشور ترکمنستان ممنوع بوده و حتی بسیاری از تاجران ایرانی در ترکمنستان زندانی هستند که این موارد در گذشته به ظریف، وزیر سابق خارجه هم گفته شده بود. این قرارداد فقط یک قرارداد گازی نیست. یک قرارداد اقتصادی-سیاسی است و جنبه‌های گوناگون دارد. باید اذعان کرد که چراغ سبز ترکمنستان به ایران را می‌توان برگ طلایی این دولت قلمداد کرد.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که توافق سوآپ گازی ذیل یک کلان‌برنامه استراتژیک برای دور خارج کردن استراتژی مقابله‌ای آمریکایی‌ها با ایران در بازار گاز منطقه اجرایی شده است. به بیان دیگر با انعقاد این قرارداد معادلات بازار گاز منطقه تغییر پیدا کرده و خطوط لوله ترانس کاسپین و تاپی به عنوان تهدیدکننده بازار گاز ایران از دور خارج شده‌اند.

سوآپ؛ معامله برد - برد

سعید پاک سرشت، مدیر پیشین پژوهش و فناوری شرکت ملی گاز ایران نیز ورود به معاهده‌های بین‌المللی و منطقه‌ای را امتیازی مهم و برجسته دانست و اعلام کرد: بی‌شک ورود به چنین معاهده‌هایی مسیر را برای قراردادهای بزرگ‌تر و مهم‌تر هموار خواهد کرد و یک معامله برد - برد است. ترکمنستان دسترسی به آب‌های آزاد برای ورود به بازارهای صادراتی را در سر می‌پروراند و در این میان ایران گزینه مهمی است زیرا به راحتی می‌تواند به آب‌های جنوبی دسترسی یابد و گاز خود را صادر کند و در صورت تحقق این موضوع در آینده ما نیز از آن منتفع خواهیم شد.

بی‌شک توافق سوآپ گازی پایان ماجرا نخواهد بود، اگر این قرارداد به مرور زمان به صورت هوشمندانه مدیریت شود، دستاوردهای بازرشی در آینده نصیب کشور خواهد کرد، برقراری این کانال ارتباطی ما با ترکمنستان در شرایطی که ایران با تحریم‌های خصمانه روبه‌روست، می‌تواند نقطه عطفی برای پایان بسیاری از تنش‌ها در منطقه و باز شدن مسیرهای ارتباطی باشد.

اما ایران با بیش از ۳۴ تریلیون مترمکعب ذخیره‌گازی (دومین دارنده ذخایر گازی جهان) در منطقه‌ای قرار گرفته است که تقاضاکنندگان برای این سوخت ارزشمند و پاک روزه روز در حال افزایش هستند و ایران می‌تواند بازار تشنه منطقه را سیراب کند. بررسی‌های کارشناسان هم حاکی از برداشتن گام درست از سوی وزارت نفت است که با استمرار آن، ایران از «فروشنده انرژی» به «قطب انرژی» تبدیل می‌شود؛ این قرارداد گام نخست دولت سیزدهم بوده است.